

Ишдан қайтастив, ногаҳон бир неча ўсмириңинг спорт майдончасида турганча хузур килиб сигарета тутатады. Уни устидан чиқиб қолдим. Бу ердан ўтәтганлар уларнинг ножӯй ҳаракатига бепарво қарағанча, ўз ўйлларига ревона бўлишишади. Мен ҳам ўтиб кетсан бўларди, аммо ундан кила олмадим. Ўқувчилар билан сўзлашгим, рости, уларни чекишига нима мажбур қилгани, қаёндан бери чекаттанини билмокни эдим. Ўсмириларга якинроқ бордим.

— Болалар, бир чектирийизларми? — деб сўрадим. Улар бир зум сирли нигоҳ ташлаб олишага, кирра буруни болакай чўнгидан эндиғина таҳи бузилган кутиладан сигарет олип узатди. Бундай итифотни кутмагандар. Ноилок, уни эзилинг бўшидади. Шу дамда улар кўлларидаги зормандани иргитиди, ўй-ўйларига кетишларини жуда истардиди. Аммо уйдай билиб чиқмади. Ёнимдаги бола гурутини узатди.

— Кўйдан бери юқасизларми? — дабдурустдан берилган савол уларни хушуёр тортириди. Назаримда уларга шу пайтана ҳеч ким бундай савол бермаган бўлса керади.

— Биринчи ўтиб бўлиб қолди, — ўтадаги бола дадилроқ чиқди.

— Ўйдагилар ҳам биладими чекишиларингни!

— Агарда билиб қолиши нима бўлади? Ўйга кирганларингда тамаки хиди келмайдими?

— Ўнгача тарқаб кетади. Дадамнинг ўзи чекади. Қаён борсам ўй тула туни, — сигарет узатган бола «очилиб» қолди.

— Мактабда-чи?

Мулоҳаза

ЗОРМАНДАНИ ҚАЧОН ТАШПАЙСИЗ?

— Хозир ҳамма бола чекади...

— Наҳотки, унинг зарарини билмасанглар?

Болалар индамайтина жўнаб қолиши. Нарироқка бориб ўтирилиши, узларича нимадир дейтишган бўлишиди-да, кулишгана йўлда давом этавериши.

Ҳамисабларимдан бирни ашаддий чекувчи. Беш дақика чекмас тураламиди. «Нега бўна кўл чекасиз?» деб сўрадиши: «Ўрганин қолганиман», дей мухмал жавоб беради. Йиндан улини хуфтон бўлганина ишга келди.

— Ўглимнинг чекаётганини кўриб қолдим, — деди у кўнишин.

Аслида эса, бунинг ҳеч ахабландиган жойи ўй. Ота чекса, нега ўғил чекмаслиги керак? У ҳам катталар сингари тутунни ичига ютиси келади. Ахир, ўйтити бўлиб қолди-ку! Кўпинча ўз фарзандини «бон ки-ли» устидан тутил оғлан ота-оналарнинг хибиғирион чиқиб кетади. Уларни катақлашиб, тули жазоларни кулишгана бориб этишиди. Аммо, наҳотки, бу билан иш битмаслигига уларнинг ақли етмаси?! Болаларга қанчалик бирор нарсанни ман қиссаниз, улар кўпроқ шунга одатланышади. Йилгапарда сиз тақиқлаган ҳаракати қизиқиши ортиб боради. Ўзининг бу борағда ҳақ эканлигини билдиригиси келади.

Чекишига руҳу кўйишдан кўра уни ташаш мушкул. Йиллар давомидаги кўниникан хунук иллатдан дафъатан кутилиб ҳам бўлмайди. Аммо ирода кучи бўлса, уни тарк этса бўлди. Модомики, шунга аҳд килсангиз, ҳар куни тонни сигарет тутишидан бошламасликга ҳаракат килинг. Қўлингиз таъмики қўйишадан ўзинизни тийин. Қайғистининг аъбо бўлишига, ярамас холатдан кутилиши йўлни излашга одатланинг. Ўйлаймизки, бу ниятизига ўзинизига ҳам, атрофадигиларга ҳам маъъдади.

Хисоб-китобларга қараганда факаттинга кейнинг 10 йил мобайнида ер кўзидан оқишидан ортирилган рақидан кариб 10 миллион киши оламдан кўз юнгам. Тамаки тутиши — ўтка ракининг ривожланишига олиб келаркан. Биз кўпинча бу ярамас иллатнинг шунчаликни илди отиб кеттига бепарво бўлмасиз. Ўнинг келтирилган зарари билан кириб кўрмаймиз. Аслида, тамаки тутишнинг маъъум миқдорда жарима солинса, яхши самара берини турган гап. Ўндан тушган маблаглар эса чекиши оқибатидан касалликка чалингтиларни даволашга ишлатилган бўларди.

— Мен ашаддий чекувчи бўлмасам-да, бир кечо-кундузда 3-4 дона сигарет тутиб турардим, — деди ўзики қиоди Юнусободда яловчи Н. Хайдаров. — Буни иродан бўшигидан деб бўлардид. Мана, 15-20 кун бўлдик, умуман чекмай кўйиди. Тамаки тутиши билан ўз соғлигимга болта урайтанимга аклим етди. Хозир, ўзимни анча енгил хис киляянган. Аммо шуни аштишни керак, мактабларнинг 7, 8, 9, 10, 11-синф ўқувчилари орасидан кўлуб ўқувчилар учраб турди. Улар чекса, кўдан йирок жойларда тамаки тутишига одатланишган. Гоҳида уларнинг бу ярамас киликлини ота-оналари, мактаб ўқувчилари хам сезмай келишиди. Карабози, бундай ўзмийлар тез орада кашандага айланб қолиши ҳам ҳеч гап эмас. Наҳотки, биз ўқувчиларга чекишининг зарари ҳақида ўз гапирамиз у, аммо ўзимиз унга аман қилмаймиз? Бола қалби жуда сезигиз бўлади. Бизнинг ёлғон сўзлётганимизни улар тезда ишлаб олиб, ишончи кўйишади. Энг даҳлатиси ҳам шундай!

«Айрим кезларда бундай балодан ҳалос бўлганимга хурсанд бўлиб кетаман. Ҳарбий ҳизматта қақирилмасдан олдин оз-моз чекиб юрадид. Ҳизмат олдидан уни ташашга аҳд қилдим. Ҳизмат дарвіза ўртоқларни сигарет тақлиф килишиди. Аммо оғизмга олишим билан кетти, ўтлар тутарди. Демак, мен ундан бир умр кутилган эдим. Айрим кезларда поликлиника ва касалхоналарда бўлганимга оқалат кийлан шифкорларнинг оғиздан сигарет тушмайтига кўзим тушади. Нахотки, улар ўз сўзларига аман қилишмас! Бу билан улар кимни алдамоқи бўлдилишади? Мен тенгдошларимга қешишнинг турган-битанни зарар эканлигини бот-бот эслатиб турман. Уларни бу ярамас одатини тарк этишига чакираман. Ўйлаймаки, улар менни кўллаб-куватлашади. — Бу фикрлар ҳамсаҳимиз Абдувоид Сатторовга тегишилди.

Ислом УСМОНОВ.

Сувдаги нилуфарлар қалларга завқ багишлади.

Эшонгузар мажалласида истиқомат қилиб турганимизда кўпроқ Зайнутдин домланикига кириб турар эдик. Домланинг кенжак ўйларни Жалолиддин синдошомиз эди. Зайнутдин домла ўқимиши, иқтисод билимдени хисобланардилар. Ажойиб ўзумиз, ўзек романи асосчиси Абдулла Қодирий — Жулкунайни кишида таҳсил.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

Шу йилни бўлган ўйнади.

Домланинг сукли кўёвлари бўлиши.

Ёнгин Мирзо ишмакларни синдириб, ҳамсаҳарларни тинглаган.

